

TARYBOS REKOMENDACIJA

2011 m. liepos 12 d.

dėl Italijos 2011 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl atnaujintos 2011–2014 m. Italijos stabilumo programos

(2011/C 215/02)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują darbo vietų kūrimo ir augimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonomikos politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas.

(2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių⁽²⁾, kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonomikos ir užimtumo politiką.

(3) 2011 m. sausio 12 d. Komisija patvirtino pirmąją metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas naujas ekonomikos valdymo ES ciklas ir pirmas *ex ante* bei integruoto politikos koordinavimo Europos semestras, numatytas strategijoje „Europa 2020“.

(4) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino fiskalinio konsolidavimo ir struktūrinių reformų prioritetus (atsižvelgdama į 2011 m. vasario 15 d. ir kovo 7 d. Tarybos išvadą ir Komisijos metinę augimo apžvalgą). Ji pabrėžė, kad pirmenybę reikia teikti patikimų biudžetų ir fiskalinio tvarumo atkūrimui, nedarbo mažinimui reformuojant darbo rinką ir naujoms ekonomikos augimo skatinimo priemonėms. Ji paprašė, kad valstybės narės šiuos prioritetus įgyvendintų konkrečiomis priemonėmis ir jas įtrauktų į savo stabilumo ar konvergencijos programas ir į nacionalines reformų programas.

(5) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba taip pat paragino valstybes nares, prisijungusias prie pakto „Euro plus“, laiku pranešti apie savo išsipareigojimus, kad juos būtų galima įtraukti į stabilumo arba konvergencijos programas ir nacionalines reformų programas.

(6) 2011 m. gegužės 6 d. Italija pateikė 2011 m. atnaujintą 2011–2014 m. stabilumo programą ir 2011 m. nacionalinę reformų programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu.

(7) Struktūriniai trūkumai Italijos ekonomiką paveikė dar gerokai prieš dabartinę pasaulinę ekonomikos ir finansų krizę. Daugiausiai dėl vangaus produktyvumo augimo 2001–2007 m. vidutinis realiojo BVP augimas buvo apytiksliai 1 %, t. y. tik pusė euro zonos vidurkio. Kadangi visi šie pokyčiai darė poveikį visai šaliai, dideli ekonominiai regionų skirtumai nesumažėjo. Nors ekonomika išvengė didelio privačiojo sektoriaus vidinio disbalanso, pasaulinė krizė ją stipriai paveikė. Dėl didelio eksporto ir vėlesnio investicijų nuosmukio labai sumažėjo realusis BVP: nuo 2008 m. antrojo ketvirčio iki 2009 m. antrojo ketvirčio jis susitraukė beveik 7 %. Bendroji valdžios sektoriaus skola per ankstesnį dešimtmetį nuolat mažėjo, o 2010 m. pabaigoje padidėjo iki 119 % – tai taip pat rodo staigų BVP sumažėjimą. Užimtumas smuko kiek mažiau, nes buvo įgyvendinama vyriausybės remiama darbo valandų skaičiaus mažinimo sistema, taigi, 2008–2009 m. nedarbo lygis tik šiek tiek padidėjo. Atsigavus eksportui, 2009 m. antrąjį pusmetį ėmė atsigausti ir ekonomika, tačiau labai lėtu tempu. Darbo rinkos padėtis 2010 m. išliko trapi – metų pabaigoje nedarbo lygis stabilizavosi ties maždaug 8,5 % riba. Atsižvelgdama į labai didelį valdžios sektoriaus skolos santykį, Italija per krizę laikėsi atsargios fiskalinės politikos ir nesiėmė plataus užmojo fiskalinių paskatų, taigi 2009–2010 m. valdžios sektoriaus deficitas išliko mažesnis negu euro zonos vidurkis.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos sprendimu 2011/308/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 138, 2011 5 26, p. 56) taikytina 2011 m.

- (8) Remdamasi atnaujintos stabilumo programos vertinimu pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiama programa, yra tikėtinas. Programoje planuojama iki 2012 m. valdžios sektoriaus deficitą sumažinti tiek, kad jis neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės, papildomai ribojant išlaidas ir surenkant papildomų pajamų dėl geresnio mokestinių prievolių vykdymo. Panaikinus perviršinį deficitą, programoje planuojama pasiekti vidutinės trukmės tikslą – biudžeto būklę struktūriškai subalansuoti iki programos laikotarpio pabaigos (2014 m.), vykdant įsipareigojimą toliau riboti pirmines išlaidas. Programoje prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis 2011 m. bus didžiausias ir, padidėjus pirminiam pertekliui, vis didesniu tempu mažės. 2010–2012 m. numatoma vidutinė metinė fiskalinių priemonių vertė yra didesnė negu Tarybos pagal perviršinio deficito procedūrą rekomenduota 0,5 % BVP vertė, o numatytas koregavimo tempas po 2012 m. – daug didesnis, negu numatyta Stabilumo ir augimo pakto nuostatose. Norint pasiekti minėtus deficitą ir skolos tikslus, reikės griežtai vykdyti biudžetą, taip pat reikės išsamesnės informacijos apie planuojamas 2013–2014 m. konsolidavimo priemones, kad padidėtų pasitikėjimas programa.
- (9) Atsižvelgiant į labai didelę valdžios sektoriaus skolą – maždaug 120 % BVP 2011 m. – Italija pagrindiniu prioritetu turi laikyti tvarų ir patikimą konsolidavimą bei struktūrinių priemonių augimui skatinti priėmimą. Remiantis Komisijos vėliausiu vertinimu, rizika, susijusi su viešųjų finansų ilgalaikiu fiskaliniu tvarumu, yra vidutinė. Ar bus pasiekti stabilumo programoje nustatyti valdžios sektoriaus deficito tikslai iki 2012 m., taip pat iki 2012 m. panaikintas perviršinis deficitas, priklauso nuo to, ar bus visiškai įgyvendinamos jau patvirtintos priemonės. Reikės imtis papildomų veiksmų, jeigu, pavyzdžiui, pajamos dėl geresnio mokestinių prievolių vykdymo bus mažesnės, negu numatyta biudžete, arba jeigu iškils sunkumų, kaip planuota, apriboti kapitalo išlaidas. Naujoje trimetėje biudžeto sistemoje 2013–2014 m. numatyta, kad iki 2011 m. spalio mėn. bus priimtos konkrečios priemonės, kuriomis grindžiamos konsolidavimo priemonės. Nors biudžeto sistema pastaraisiais metais itin sustiprėjo, privalomų viršutinių išlaidų ribų nustatymas ir tolesnis biudžeto vykdymo stebėsenos gerinimas visuose valdžios subsektoriuose skatintų biudžetinę drausmę ir didintų vidutinės trukmės biudžeto strategijos patikimumą.
- (10) Nepaisant santykinai didelio darbo vietų kūrimo prieš krizę, ryškėja kai kurie Italijos darbo rinkos struktūriniai trūkumai. Darbuotojai su nuolatinėmis darbo sutartimis yra labiau apsaugoti negu darbuotojai su netipiškomis darbo sutartimis. Pirmuoju atveju, darbuotojų atleidimą reglamentuoja griežtos taisyklės ir sunkios procedūros. Antruoju atveju, reikėtų atkreipti dėmesį į besiverčiančių laisva praktika dinamiką, kuri galėtų slėpti pavaldžius darbo santykius. Nežiūrint naujų ir *ad hoc* priemonių, kurių buvo imtasi krizės metu tam, kad būtų pratęsta pajamų parama ir nedarbo apsauga, dabartinė nedarbo išmokų sistema išlieka fragmentinė. Jaunesnių negu 25 m. amžiaus darbuotojų nedarbas 2010 m. pasiekė 27,8 %, nors nebuvo vienodai pasiskirstęs visoje šalyje: jaunimo nedarbas pietiniuose regionuose dvigubai didesnis negu šiauriniuose. Turėtų būti labiau stiprinamas gamybinės praktikos ir profesinio mokymo vaidmuo. Nors būtų labai naudinga ir reikalinga, dabar visoje šalyje nėra vienos įgūdžių sertifikavimo ir profesinio bei kito mokymo standartų pripažinimo sistemos, bet yra daug regioninių režimų, todėl tai visoje Italijoje nepalengvina darbo judumo ir įdarbinimo. Vis dar reikėtų stiprinti įdarbinimo tarnybų veiksmingumą, ypač regionuose, kuriuose didelis nedarbas. Galiausiai svarbiu reiškiniumi Italijoje išlieka nelegalus darbas.
- (11) Atsižvelgiant į tai, kad nuo dešimtojo dešimtmečio pabaigos Italijos konkurencingumas nuolat mažėjo, svarbu suderinti darbo užmokesčio pokyčius su produktyvumo pokyčiais; čia svarbų vaidmenį gali atlikti įmonių lygmens derybos, nes jos gali padėti spręsti regioninių darbo rinkos skirtumų problemą. 2009 m. derybų dėl darbo užmokesčio sistemos reforma, be kita ko, numatė išimčių galimybę (t. y. nukrypimą nuo nacionaliniu lygmeniu sutarto sektoriaus darbo užmokesčio), bet jomis dar nėra plačiai naudojamos iki dabar.
- (12) Moterų užimtumas nuo vyrų užimtumo atsilieka vidutiškai 20 procentinių punktų su aiškiu skirtumu įvairiuose regionuose. 2009 m. tiek dėl santykinai žemo užimtumo, tiek dėl didesnio nedarbo pietiniuose regionuose dirbo vos vienas trečdalis 20–64 m. amžiaus moterų. Italijos santykinai didelis darbo jėgos apmokestinimas mažina (ypač antrojo dirbančio asmens šeimoje atveju) paskatas didinti darbo pasiūlą, tai neigiamai veikia įmonių darbo paklausą. Siekiant padidinti moterų užimtumą, nacionalinėje reformų programoje prisimenamas 2010 m. priimtas planas, kuriuo koordinuojamos visų valdžios lygių pastangos padėti suderinti profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą. Vyriausybė neseniai patvirtino mokesčių paskatą įmonėms, kurios įdarbina palankių sąlygų neturinčius darbuotojus, taip pat tuos, kurie dirba sektoriuje arba yra tokios profesijos, kur lyčių pusiausvyra ypač maža, ir regionuose, kuriuose didelis nedarbas. Programoje taip pat skelbiama mokesčių sistemos reforma, siekiant laipsniškai mokesčių našta perkelti nuo darbo į vartojimą – tai galėtų padėti padidinti užimtumą.

- (13) Palyginti su ES standartais, verslo sąnaudos Italijoje, ypač pietiniuose regionuose, išlieka aukštos, nepaisant neseniai priimtų priemonių, kuriomis gerinama verslo aplinka, o viešojo administravimo sistema labiau orientuojama į veiklos rezultatus ir didesnę atskaitomybę. Vis dar daug šalintinių reguliavimo ir administracinių kliūčių produktų ir paslaugų, ypač laisvųjų profesijų, rinkose. 2009 m. kaip teisėkūros priemonė parengtas metinis konkurencijos įstatymas, kuriuo stiprinama konkurencinė aplinka ir vartotojų apsauga, tačiau jis dar nepriimtas. Dar vienas Italijos verslo aplinkos trūkumas – ilgos sutarčių vykdymo užtikrinimo procedūros. Italijoje palyginti vis dar mažai galimybių iš nebankinių šaltinių finansuoti įmonių, ypač mažų ir vidutinių įmonių, augimą. Ypač nedidelis vaidmuo tenka nuosavo kapitalo finansavimui ir rizikos kapitalui, nepaisant jų teikiamų galimybių remti įmonių augimą, plėtrą į naujas pasaulines rinkas ir tobulinti įmonių valdymą.
- (14) Per pastarąjį dešimtmetį išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (MTP) padidėjo tik nežymiai. Dėl to MTP intensyvumas išlieka žemas, maždaug 1,27 % BVP – t. y. daug mažesnis negu ES vidurkis (1,90 %). Šis atotrūkis susidaro daugiausia dėl žemo pramonės mokslinių tyrimų lygio, kadangi įmonių MTP intensyvumas yra 0,64 % BVP, palyginti su ES-27 vidurkiu – 1,23 %. Rizikos kapitalo intensyvumas taip pat išlieka labai žemas. Nacionalinėje reformų programoje pateiktos kelios priemonės, įskaitant terminuotas mokesčių lengvatas įmonėms, investuojančioms į universitetų arba viešojo sektoriaus įmonių vykdomus mokslinių tyrimų projektus. MTP intensyvumo tikslą – 1,53 % BVP – sąlygoja 2006–2008 m. laikotarpio metinio vidutinio augimo projekcija ir juo atsižvelgiama į šalies fiskalinio stabilumo apribojimus. Jis bus peržiūrimas 2014 m.
- (15) Italija yra trečia didžiausia ES sanglaudos politikos lėšų gavėja – 2007–2013 m. ji gavo beveik 8 % viso ES sanglaudos politikos biudžeto lėšų. Įpusėjus programavimo laikotarpiui, faktiškai panaudota tik 16,8 % ES lėšų – daug mažiau nei pietiniuose konvergencijos regionuose.
- (16) Italija prisiėmė tam tikrų išpareigojimų pagal paktą „Euro plus“. Nacionalinėje reformų programoje minimos kelios neseniai priimtoms priemonės ir plačiai išdėstomi kai kurie būsimų reformų planai, kuriais ketinama spręsti viešųjų finansų tvarumo ir finansinio stabilumo klausimus, skatinti konkurencingumą ir didinti užimtumą pagal pakto „Euro plus“ principus. Naujas didelis išpareigojimas, specialiai prisiimtas atsižvelgiant į paktą, yra vyriausybės ketinimas pakeisti konstituciją, kad būtų sustiprinta biudžetinė drausmė. Šie aspektai buvo įvertinti ir į juos atsižvelgta rengiant rekomendacijas.
- (17) Komisija įvertino Italijos stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat išpareigojimus pagal paktą „Euro plus“. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Italijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų. Į tai atsižvelgdama, Komisija mano, kad Italijos 2011–2014 m. konsolidavimo planas yra patikimas iki 2012 m., tačiau jį reikėtų pagrįsti konkrečiomis priemonėmis 2013–2014 m., kad labai didelė valdžios sektoriaus skola nuolat mažėtų. Nacionalinėje reformų programoje apibūdinamos įvairios iniciatyvos pagal visus strategijos „Europa 2020“ aspektus, tačiau reikia papildomų priemonių dėl krizės padidėjusiems ilgalaikiams struktūriniais trūkumams šalinti. Stiprinant Italijos augimo ir darbo vietų kūrimo potencialą ir remiant pastangas, kad pietiniai regionai prisivytų kitus, 2011–2012 m. reikia imtis papildomų priemonių: pagerinti darbo rinkos veikimą, atverti paslaugų ir produktų rinkas, užtikrinti didesnę konkurenciją, pagerinti verslo aplinką, stiprinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką ir remti greitesnę bei geresnę ES sanglaudos lėšų naudojimą.
- (18) Atsižvelgdama į šį vertinimą, taip pat į 2010 m. birželio 2 d. Tarybos rekomendaciją pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 7 dalį, Taryba išnagrinėjo 2011 m. atnaujintą Italijos stabilumo programą ir jos nuomonė⁽¹⁾ visų pirma išdėstyta toliau pateikiamoje 1 rekomendacijoje. Atsižvelgdama į 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadą, Taryba išnagrinėjo Italijos nacionalinę reformų programą,

REKOMENDUOJA Italijai 2011–2012 m. imtis šių veiksmų:

1. Įgyvendinti planuojamą fiskalinį konsolidavimą 2011 ir 2012 m., siekiant užtikrinti, kad perviršinis deficitas būtų panaikintas pagal Tarybos rekomendacijas pagal perviršinio deficito procedūrą, tokiu būdu sumažinant didelį viešojo sektoriaus skolos santykį. Remiantis naujausiais priimtais teisės aktais, visapusiškai panaudoti bet kokius geresnius, nei tikėtasi, ekonomikos ar biudžeto vykdymo rezultatus

⁽¹⁾ Numatyta Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 3 dalyje.

- greitesniam skolos ir deficito mažinimui ir būti pasirėngus užkirsti kelią biudžeto vykdymo nuokrypiams. Iki 2011 m. spalio mėn. pagrįsti 2013–2014 m. tikslus ir planuotą vidutinės trukmės tikslą iki 2014 m. konkrečiomis priemonėmis, kaip numatyta naujoje daugiametėje biudžeto sistemoje. Toliau stiprinti sistemą nustatant privalomas viršutines išlaidų ribas ir tobulinant stebėseną visuose valdžios subsektoriuose.
2. Stiprinti kovos su darbo rinkos segmentacija priemones, taip pat peržiūrint atrinktus užimtumo apsaugos teisės aktų aspektus, įskaitant atleidimo taisykles ir procedūras bei peržiūrinti esamą suskaidytą bedarbio pašalpų sistemą, atsižvelgiant į biudžetinius apribojimus. Paspirtinti kovą su nelegaliu darbu. Be to, imtis priemonių, kuriomis būtų skatinamas aktyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje: didinti galimybes pasinaudoti priežiūros įstaigomis visoje šalies teritorijoje ir, nedarant poveikio biudžetui, teikti finansines paskatas papildomas šeimos pajamas uždirbančiam asmeniui imtis darbo.
  3. Remiantis 2009 m. susitarimu, kuriuo reformuojama kolektyvinių derybų dėl darbo užmokesčio sistema, ir konsultacijomis su socialiniais partneriais pagal nacionalinę tvarką, imtis tolesnių veiksmų, kad darbo užmokesčio didėjimas būtų labiau suderintas su produktyvumo pokyčiais bei vietos ir įmonių sąlygomis, įskaitant sąlygas, kurios leistų įmonių lygmens deryboms vykti šia linkme.
  4. Išplėsti procesą, sudarant sąlygas, kad paslaugų, visų pirma laisvųjų profesijų, sektorius būtų atvertas didesnei konkurencijai. 2011 m. priimti metinį konkurencijos įstatymą, atsižvelgiant į antimonopolinės institucijos pateiktas rekomendacijas. Sumažinti sutarčių vykdymo užtikrinimo procedūrų trukmę. Toliau stiprinti veiksmus, kuriais būtų remiamos galimybės MVĮ pasinaudoti kapitalo rinkomis – šalinti reguliavimo kliūtis ir mažinti sąnaudas.
  5. Gerinti privačiojo sektoriaus investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas sistemą, išplečiant esamas fiskalines paskatas, gerinat rizikos kapitalo sąlygas ir remiant novatoriškų viešųjų pirkimų sistemas.
  6. Gerinant administracinius gebėjimus ir politinį valdymą, imtis priemonių, siekiant sparčiau, panaudojant efektyviai išlaidas, panaudoti augimą skatinančias lėšas, kurioms naudojamos bendro finansavimo sanglaudos politikos lėšos, kad sumažėtų tebesantys regionų skirtumai. Laikytis nacionaliniame strateginių krypčių plane prisiimtų įsipareigojimų dėl išteklių sumų ir išlaidų kokybės.
- Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 12 d.
- Tarybos vardu*
Pirmininkas
J. VINCENT-ROSTOWSKI